

Groningers zetten zich in voor leefbaarheid in dorp of wijk

De samenleving verandert. Bewoners pakken steeds meer zelf op en gemeenten geven meer ruimte aan lokale bewonersinitiatieven (CMO STAMM, 2015). De decentralisaties en bezuinigingen vormen voor gemeenten tevens de aanleiding om bewoners nog meer aan te spreken op hun betrokkenheid bij de lokale leefbaarheid. Dit geldt in het bijzonder in regio's waar krimp en vergrijzing steeds beter voelbaar zijn (SCP, 2016; Rijk, VNG, IPO, 2012). Maar zitten Groningers hier wel op te wachten? Wie zijn volgens hen verantwoordelijk voor de leefbaarheid in hun directe woonomgeving? In hoeverre zijn Groningers betrokken bij initiatieven in de buurt? Hebben ze zelf ideeën? En wie zou zich volgens hen moeten inzetten voor de leefbaarheid in dorp of wijk? In totaal hebben circa 2.000 leden van het Groninger Panel hier hun mening over gegeven.

In het kort

- 8 op de 10 panelleden verwacht inzet voor de lokale leefbaarheid vooral van burgers en de gemeente.
- Bewoners met een sterke sociale binding zijn vaker bereid tot deelname aan een bewonersinitiatief. Samenwerking met buurtbewoners zien we vaker onder plattelandsbewoners dan onder stedelingen.
- De belangrijkste reden voor Groningers om deel te nemen aan een bewonersinitiatief is om zo een bijdrage te leveren aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.
- Er leven veel ideeën onder Groningers om de leefbaarheid in eigen dorp of wijk te verbeteren. In totaal zijn ruim 400 ideeën aangedragen, vooral gericht op voorzieningen, versterking van sociale ontmoeting en verkeersveiligheid.

Wie moet zich inzetten voor leefbaarheid in dorp of wijk?

Het Groninger Panel is gevraagd wie zich volgens hen zou moeten inzetten voor de leefbaarheid in eigen wijk of dorp. Iedere burger, de gemeente, de provincie Groningen, de Nederlandse regering of de respondent zelf? Meer dan 80% van het panel vindt dat iedere burger zich zou moeten inzetten voor de lokale leefbaarheid. Echter, wanneer het henzelf betreft valt dit percentage terug tot bijna de helft hiervan (41%). We zien hierin geen verschillen tussen stedelingen en plattelandsbewoners.

81%

Meer dan 80% van het panel vindt dat **iedere burger** zich moet inzetten voor leefbaarheid.

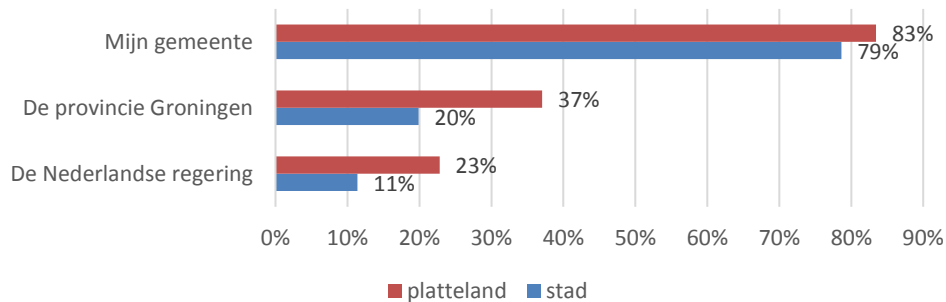
41%

Minder dan de helft vindt dat **hij/zij zelf** inzet moet plegen voor de lokale leefbaarheid

Naast de inzet van burgers, zien de panelleden ook een grote rol weggelegd voor hun gemeente; 81% vindt dat de gemeente zich moet inzetten voor de leefbaarheid in de dorpen en wijken. Uit eerder onderzoek onder het Groninger Panel blijkt dat panelleden vinden dat er juist sprake moet zijn van samenwerking tussen gemeente en burgers om bewonersinitiatieven te realiseren; 85% van de panelleden was deze mening toegedaan (SPG, 2015).

Bijna vier op de tien plattelandsbewoners zien daarnaast ook een rol voor de provincie (37%) (figuur 1). Door stedelingen wordt weinig verwacht van de provincie en de regering wat betreft de leefbaarheid in eigen dorp of wijk. Enkele panelleden noemen daarnaast dorpsbelangen, buurtverenigingen, woningcorporaties en de NAM als partijen die zich moeten inzetten voor de leefbaarheid in de dorpen en wijken in Groningen.

Figuur 1: Wie moet zich inzetten voor leefbaarheid in uw dorp/wijk? (meerdere antwoorden mogelijk)

Bewoners met sterke sociale binding vaker bereid tot deelname aan bewonersinitiatief

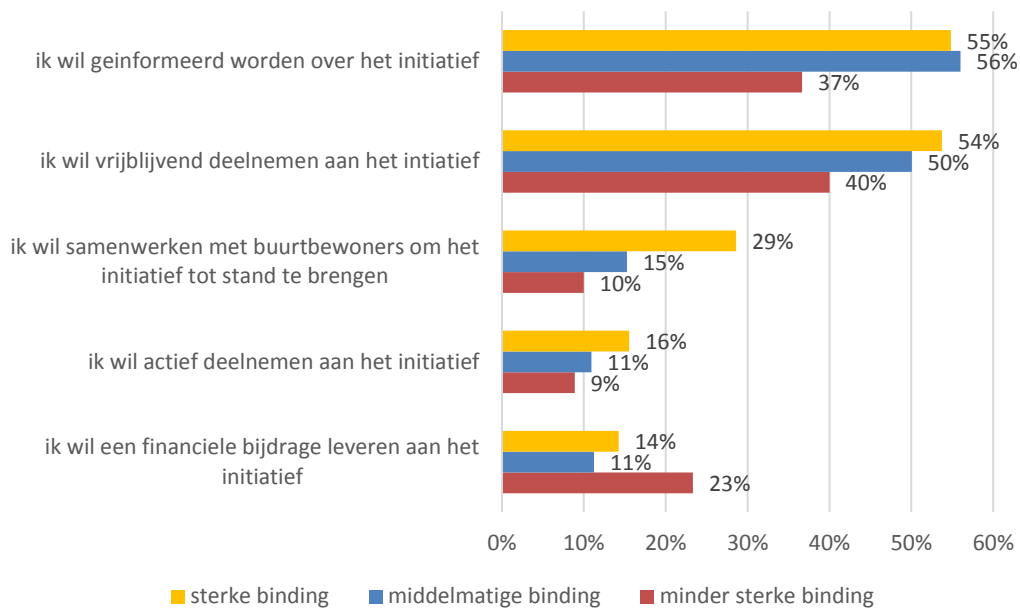
'Stel, in uw dorp of wijk vindt een initiatief plaats dat zich richt op het verbeteren en behouden van de leefbaarheid, bijvoorbeeld een speeltuin of een jeudeboulebaan. In hoeverre zou u hieraan een bijdrage willen leveren?' Bijna 2.000 leden van het Groninger Panel hebben deze vraag beantwoord.

91%

9 op de 10 panelleden wil een bijdrage leveren aan het bewonersinitiatief

Een grote meerderheid wil een bijdrage leveren aan een bewonersinitiatief (91%). De manier waarop bewoners willen bijdragen verschilt; sommige groepen zullen zich eerder (actief) inzetten dan andere. Vooral bewoners met een sterke sociale binding staan open voor een pro-actieve inzet (samenwerken met buurtbewoners, actief deelnemen). Maar ook wanneer het gaat om een meer passievere inzet (vrijblijvend deelnemen of geïnformeerd worden over het initiatief) is de bereidheid duidelijk hoger onder inwoners met een middelmatige of sterkere sociale binding dan onder inwoners met een minder sterke binding. Burgers met een minder sterke binding zijn juist vaker geneigd een financiële bijdrage te leveren (figuur 2). Ook inwoners van het platteland zijn iets vaker bereid tot een pro-actieve inzet. Ruim een kwart van de plattelandsbewoners wil samenwerken met buurtbewoners om het initiatief tot stand te brengen (26%). Onder stedelingen is dit 18%. Dit beeld komt overeen met eerder onderzoek van het SCP (2016), waaruit blijkt dat vooral dorpsbewoners met een sterke dorpsbinding enthousiast zijn over lokale inzet door bewoners.

Figuur 2: In hoeverre zou u een bijdrage willen leveren? (meerdere antwoorden mogelijk)

Bijdrage aan initiatieven voor behoud goede leefomgeving

De redenen waarom buurtbewoners een bijdrage willen leveren aan een lokaal initiatief zijn vooral gericht op het versterken van de leefbaarheid. De belangrijkste redenen voor Groningers om deel te nemen aan een dergelijk initiatief zijn 'om een bijdrage te willen leveren aan een betere leefbaarheid' en 'om in de toekomst ook prettig te wonen en leven'. Ruim vier op de tien Groningers die zeggen een bijdrage te willen leveren, geven als reden om zo het dorp of wijk levendig te houden (44%).

64%

6 op de 10 panelleden geven als reden om zo de leefbaarheid te verbeteren.

51%

De helft geeft als reden om in de toekomst ook prettig te wonen en leven.

Veel ideeën om dorp of wijk aantrekkelijker te maken

Welke concrete ideeën hebben de panelleden zelf om de leefbaarheid in hun eigen dorp of wijk te verbeteren? Iets meer dan een kwart van de respondenten antwoordt hier positief op. Dorpsbewoners en hoger opgeleiden geven iets vaker aan een idee te hebben om de lokale leefbaarheid te verbeteren.

Er zijn 428 ideeën geopperd om de straat, wijk, dorp of regio mooier, leuker of beter te maken. Deze ideeën bleken heel divers en uiteenlopend van aard en hebben we daarom in verschillende thema's verdeeld. Veruit de meeste ideeën hebben betrekking op voorzieningen, uiteenlopend van jeugdvoorzieningen, zorgvoorzieningen, sport en commerciële voorzieningen (141 ideeën).

Figuur 2: Ideeën om leefbaarheid in dorp of wijk te verbeteren, onderverdeeld in thema's

	Thema	Aantal keer genoemd
1	Voorzieningen	141
2	Groen in de omgeving en milieuproblematiek	82
3	Sociale contacten en ontmoeting	69
4	Verkeersveiligheid en overlast	57
5	Recreatie	41
6	Woningbouw, leegstand, verpaupering	38

Andere onderwerpen zijn gericht op: alternatieve energie (19x), evenementen (17x), mobiliteit en infrastructuur (16x), aardbevingen en gaswinningproblematiek (12x), gedrag gerelateerde onderwerpen (10x), ideeën gericht op vluchtelingenbeleid en nieuwkomers(9x) en overige onderwerpen waaronder het bevorderen van werkgelegenheid, imago en identiteit en specifiek op de gemeente gerichte voorstellen.

Onderstaand interactieve kaart laat zien welke specifieke ideeën de panelleden hebben aangedragen. Er kan ingezoomd worden op een specifiek thema of een specifieke gemeente.

>>Deze kaart is niet beschikbaar als printversie<<

Zijn de mensen al begonnen met de uitvoering? Ruim de helft is inmiddels begonnen met de uitvoering van hun idee (53%). De overige 47% is nog niet begonnen met de uitvoering. Redenen daarvoor zijn dat mensen niet weten waar ze moeten beginnen, dat mensen het te druk hebben of dat het project nog in de brainstormfase zit. Zo geeft een respondent aan *'het is te groot voor mij, en bovendien heb ik een drukke baan'* en een andere zegt *'Ik zou niet weten hoe ik eraan zou moeten beginnen en waar ik zou moeten zijn om het idee te realiseren.'* Volgens anderen ligt de verantwoordelijkheid voor de daadwerkelijke uitvoering niet bij hen, maar bij organisaties of overheden. Zo geeft een respondent aan; *'het plan om een dorpsplein te creëren is afhankelijk van de gemeente die het desbetreffende weiland zal moeten overnemen'* of *'het ligt buiten mijn directe invloedssfeer'*.

Samenvattend

De samenleving verandert. Bewoners pakken steeds meer zelf op en gemeenten geven meer ruimte aan lokale bewonersinitiatieven (CMO STAMM, 2015). De betrokkenheid van mensen bij hun eigen dorp of wijk wordt steeds belangrijker. Maar zitten Groningers hier wel op te wachten? Wie zijn volgens hen verantwoordelijk voor de leefbaarheid in hun directe woonomgeving? In hoeverre zijn Groningers betrokken bij initiatieven in de buurt?

8 op de 10 panelleden verwacht inzet voor de lokale leefbaarheid vooral van burgers en de gemeente. Opvallend vindt minder dan de helft van de panelleden (41%) dat hij/zij zelf inzet moet plegen voor de lokale leefbaarheid. Toch geven bijna alle panelleden (91%) aan in meer of mindere mate een bijdrage te willen leveren aan een bewonersinitiatief ter verbetering of behoud van de leefbaarheid. Plattelandsbewoners en bewoners met een sterke sociale binding zijn wat vaker bereid tot pro-actieve deelname (actieve inzet en samenwerking met buurtbewoners). Dit beeld zien we ook in eerder onderzoek van het SCP (2016), waaruit blijkt dat vooral dorpsbewoners met een sterke dorpsbinding enthousiast zijn over lokale inzet voor bewoners. Zij zullen zich sneller inzetten voor hun eigen dorp en hun directe woonomgeving. De belangrijkste reden voor Groningers om deel te nemen aan een bewonersinitiatief is om zo een bijdrage te leveren aan een betere leefomgeving.

Er leven veel ideeën onder Groningers om de leefbaarheid in eigen dorp of wijk te verbeteren. In totaal zijn ruim 400 ideeën aangedragen, vooral gericht op voorzieningen, versterking van sociale ontmoeting en verkeersveiligheid. Iets minder dan de helft van de mensen is nog niet begonnen met de uitvoering van hun idee. Redenen daarvoor zijn dat mensen niet weten waar ze moeten beginnen, dat mensen het te druk hebben of dat ze het project nog in de brainstormfase zit. Voor deze bewoners kunnen provincie en lokale instellingen ondersteuning bieden, bij het vinden van financiering en ondersteuning.

Literatuur

CMO STAMM (2016). *Overheidsparticipatie. Route naar een nieuw DNA*.

Rijk/VNG/IPO (2012). *Interbestuurlijke Voortgangsrapportage Bevolkingsdaling 2012*. Den Haag: ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Sociaal en Cultureel Planbureau (2016). *De dorpse doe-democratie*. Vermeij, I. (SCP), Gieling, J. (RUG)

Sociaal Planbureau Groningen (2015). *Overheidsparticipatie. Verwachtingen van bewoners*.

Informatie

Femke de Haan
06 525 896 14; f.dehaan@sociaalplanbureau groningen.nl

september 2016

Sociaal Planbureau Groningen
www.sociaalplanbureau groningen.nl